

**Uchwała Nr XVII/9 /2013
Rady Powiatu Grudziądzkiego
z dnia 29 marca 2013 r.**

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013-2015

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, 3a, 4, art. 9 ust. 1, art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1592, z 2002 r. Nr 23 poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153 poz. 1271, Nr 200 poz. 1688, Nr 214 poz. 1806, z 2003 r. Nr 162 poz. 1568, z 2004 r. Nr 102 poz. 1055, z 2007 r. Nr 173 poz. 1218, z 2008 r. Nr 180 poz. 1111, Nr 223 poz. 1458, z 2009 r. Nr 92 poz. 753, Nr 157 poz. 1241, z 2010 r. Nr 28 poz. 142 i 146, Nr 40 poz. 230, Nr 106 poz. 675, z 2011 r. Nr 21 poz. 113, Nr 149 poz. 887, Nr 217 poz. 1281) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013 r. poz. 135 i 154)

**Rada Powiatu
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013-2015, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu oraz Kierownikowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jerzy Wołoszyn
Jerzy Wołoszyn

*Załącznik do Uchwały Nr XVII/9 /2013
Rady Powiatu Grudziądzkiego
z dnia 29 marca 2013 r.*

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2013-2015

Grudziądz, styczeń/luty 2013

Spis treści

Wstęp	1
I. Podstawy prawne Programu	3
II. Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki ...	3
III. Piecza zastępcza w świetle przepisów	9
3.1. Zadania powiatu	9
3.2. Zadania pieczy zastępczej	11
3.3. Rodzaje pieczy zastępczej	11
3.3.1. Rodzinne formy pieczy zastępczej	11
3.3.2. Instytucjonalne formy pieczy zastępczej	12
3.4. Rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	12
IV. Piecza zastępcza w powiecie grudziądzkim w latach 2010 – 2012	14
4.1. Rodzinna piecza zastępcza	14
4.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	18
4.3. Osoby usamodzielniane	19
4.4. Piecza zastępcza a rola koordynatora	20
V. Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej	21
5.1. Założenia programowe	21
5.2. Cele Programu	23
5.3. Zakładane rezultaty realizacji Programu	28
5.4. Projektowane źródła finansowania Programu	29
5.5. Ewaluacja, monitorowanie i ocena realizacji Programu	29
Zakończenie	30

Wstęp

Żadne oddziaływanie zewnętrzne nie wywiera na dziecko tak zdecydowanego wpływu jak dom rodzinny. Tylko w rodzinie istnieją warunki do nauczania i przekazywania wartości kulturowych, etycznych, społecznych, duchowych i religijnych istotnych dla rozwoju własnych członków rodziny oraz społeczeństwa. Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego oraz najlepszym dla dzieci, nigdy niedającym się zastąpić w pełni, środowiskiem wychowania i opieki nad nimi. Niekiedy dochodzi jednak do niewłaściwego wypełniania funkcji przez naturalną rodzinę i wówczas zachodzi potrzeba ograniczenia jej autonomii i podjęcie interwencji na rzecz najlepiej pojętego interesu dziecka. Zastąpienie dziecku wychowania w rodzinie własnej poprzez stworzenie warunków zbliżonych do tych, które istnieją w normalnie funkcjonującej rodzinie i zapewnienie funkcjonowania poza rodziną biologiczną - to idea zastępczych form opieki. Pierwszeństwo wśród nich ma opieka rodzinna, a wśród niej - obok rodzin adopcyjnych, rodzinnych domów dziecka - rodzina zastępcza.

Rodzina zastępcza jest najbardziej pożądaną formą opieki, dającą największą szansę dla dzieci, często ze środowisk zaburzonych, patologicznych, czy po prostu skrzywdzonych przez los. Właśnie opiekunowie zastępczy są kluczowymi postaciami w kształtowaniu osobowości dziecka, jego duchowości, moralności zachowań społecznych. Poprzez to dzieci mają szansę nie powielać błędów swoich biologicznych rodziców i stać się w przyszłości dobrymi ojcami, matkami, obywatelami.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 135, z późn.zm.) w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców, dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej, którą organizuje powiat.

Jak wynika z obowiązującego obecnie stanu prawnego, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

By system pieczy zastępczej działał w sposób planowy i efektywny, przepisy ustawy nałożyły na powiat obowiązek opracowania i realizacji 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Okres obowiązywania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dotyczy lat 2013-2015. Założone w Programie cele służą rozwojowi pieczy zastępczej zapewniającej każdemu dziecku całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodziców, stabilnego i bezpiecznego środowiska wychowawczego.

Program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie Powiatu Grudziądzkiego oraz określa zakres niezbędnych zadań i działań, zmierzających do ograniczenia instytucjonalnych form opieki i sieroctwa społecznego. Opisuje on założone do osiągnięcia cele, wymienia instytucje włączone w realizację przyjętych założeń. Niniejszy dokument pozwoli zaplanować działania umożliwiające rozwój rodzinnych form opieki zastępczej poprzez profilaktykę w formie specjalistycznego wsparcia i współdziałania w kontaktach ze środowiskiem oraz pomoże w rozwiązywaniu problemów życia codziennego.

Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.

Do diagnozy problemu posłużono się danymi własnymi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu oraz danymi pozyskanymi z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu grudziądzkiego a także statystykami udostępnionymi przez Komendę Miejską Policji w Grudziądzu i Powiatowy Urząd Pracy w Grudziądzu.

W ramach konsultacji, w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu – organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zorganizowano spotkanie, na które zaproszono dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na terenie powiatu. Ponadto projekt Programu skierowano do samorządów gminnych, celem zaopiniowania.

Generalnie konsultacje były okazją do przedstawienia swoich poglądów, stanowisk, wymiany opinii. Każda gmina mogła poznać skalę problemu i przygotować się do planowania własnych wydatków na współfinansowanie rodzin zastępczych w kolejnych latach. Powiat natomiast ma gwarancję, że gminy, które brały udział w konsultacjach znają Program i nie będą zaskoczone koniecznością jego współfinansowania.

I. Podstawy prawne Programu

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483, z późn.zm.);
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 135 z późn.zm.);
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362, z późn.zm.) – w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r.;
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011 r., Nr 292, poz. 1720);

II. Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2011 r. liczba mieszkańców powiatu grudziądzkiego wynosiła 40 216 (Rocznik demograficzny 2012).

Na podstawie danych statystycznych otrzymanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu (tabela poniżej) można stwierdzić, że nadal problemem jest duży odsetek osób pozostających bez pracy. Wśród osób zarejestrowanych w PUP przeważają kobiety, których liczba od 2010 r. rośnie. Bezrobocie, szczególnie długotrwałe pozostawanie bez pracy, związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. To z kolei może powodować rozprzestrzenianie się rozmaitych patologii społecznych i rozpad rodziny. Nawet krótkotrwały okres bezrobocia nie pozostaje bez wpływu na kondycję psychiczną osób dotkniętych tym problemem.

Długotrwałe bezrobocie wiąże się z nierzadko nieprawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców (m.in. niewłaściwe odżywianie dzieci, brak przyborów szkolnych, brak możliwości wypoczynku w dniach wolnych od nauki, zaniedbania higieniczne itp.), alkoholizmem, przestępczością, bezdomnością czy przemocą.

Tab.: Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grudziądzu w latach 2010-2012

Lp.	Stan na dzień	31.12.2010		31.12.2011		31.12.2012	
		mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
1.	Liczba osób bezrobotnych	1675	2136	1608	2340	1742	2322
	OGÓŁEM	3811		3948		4064	
2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	688	1340	740	1469	812	1537
	OGÓŁEM	2028		2209		2349	
3.	Liczba osób pobierających zasiłek	438	297	370	392	436	329
	OGÓŁEM	735		762		765	

Źródło: PUP Grudziądz

Diagnostując środowiska rodzinne zagrożone dysfunkcją w różnych sferach życia, nie można zapominać o osobach korzystających z pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej. Trzeba mieć jednak świadomość, iż dane statystyczne nie są w stanie przedstawić rzeczywistych problemów osób, które często żyją na krawędzi ubóstwa lub też nie korzystają ze wsparcia ops-ów z uwagi na dochód nieznacznie przekraczający kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy.

Powody, dla których przyznano świadczenia w poszczególnych gminach powiatu grudziądzkiego w latach 2010-2012, przedstawiają poniższe tabele:

Tab.: Powody, dla których przyznano świadczenia – GOPS w Rogóźnie

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin		
	2010	2011	2012
Ubóstwo	220	207	216
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	3	1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	11	12	21
Bezrobocie	181	176	186
Niepełnosprawność	33	34	39
Długotrwała choroba	18	18	31
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	14	16	34
Przemoc w rodzinie	3	1	1
Alkoholizm	8	9	14
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	2	3
Zdarzenie losowe	2	1	1

Źródło: GOPS Rogóźnie

Tab.: Powody, dla których przyznano świadczenia – MGOPS w Łasinie

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin		
	2010	2011	2012
Ubóstwo	306	312	336
Sieroctwo	0	1	0
Bezdomność	1	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	85	87	91
Bezrobocie	321	325	328
Niepełnosprawność	80	84	88
Długotrwała choroba	138	139	150
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	66	66	75
Przemoc w rodzinie	0	1	20
Alkoholizm	16	22	20
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	7	8
Zdarzenie losowe	1	3	0

Źródło: MGOPS Łasin

Tab.: Powody, dla których przyznano świadczenia – GOPS w Świeciu nad Osą

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin		
	2010	2011	2012
Ubóstwo	292	308	298
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	2	2	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	65	59	57
Bezrobocie	236	247	250
Niepełnosprawność	61	57	57
Długotrwała choroba	26	27	24
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	30	29	23
Przemoc w rodzinie	1	0	0
Alkoholizm	10	8	13
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	1
Zdarzenie losowe	0	0	5

Źródło: GOPS Świecie nad Osą

Tab.: Powody, dla których przyznano świadczenia – GOPS w Grudziądzu

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin		
	2010	2011	2012
Ubóstwo	293	294	261
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	4	7	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	40	35
Bezrobocie	322	314	330
Niepełnosprawność	62	66	76
Długotrwała choroba	78	80	75
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	69	68	66
Przemoc w rodzinie	12	11	24
Alkoholizm	19	21	22
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	2	1
Zdarzenie losowe	4	9	5

Źródło: GOPS Grudziądz

Tab.: Powody, dla których przyznano świadczenia – GOPS w Grucie

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin		
	2010	2011	2012
Ubóstwo	284	320	345
Sieroctwo	0	0	1
Bezdomność	2	4	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	155	144	148
Bezrobocie	276	289	315
Niepełnosprawność	81	77	78
Długotrwała choroba	90	97	133
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	21	16	14
Przemoc w rodzinie	0	2	1
Alkoholizm	14	15	18
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	17	16	8
Zdarzenie losowe	6	4	8

Źródło: GOPS Gruta

Tab.: Powody, dla których przyznano świadczenia – MGOPS w Radzynie Chełmińskim

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin		
	2010	2011	2012
Ubóstwo	469	467	442
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	2	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	0
Bezrobocie	413	414	406
Niepełnosprawność	47	42	36
Długotrwała choroba	103	82	69
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	20	20	14
Przemoc w rodzinie	0	2	10
Alkoholizm	19	20	15
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	2	3
Zdarzenie losowe	1	1	2

Źródło: MGOPS Radzyna Chełmiński

Jak pokazują dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej, które odzwierciedlają powyższe tabele, największą liczbę osób korzystających ze wsparcia ośrodków odnotowano z uwagi na bezrobocie oraz ubóstwo. Zjawiska te często współistnieją z takimi problemami, jak alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa, które z kolei nie są głównymi powodami przyznawania świadczeń.

Analiza powyższych danych i liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwagi na ubóstwo i bezrobocie, budzą niepokój, ponieważ dzieci przebywające w tych rodzinach narażone są na ewentualną możliwość umieszczenia ich w pieczy zastępczej z uwagi na konieczność zapewnienia im opieki.

Ponadto dane statystyczne z Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu wskazują na występowanie wielu sytuacji kryzysowych w rodzinach związanych ze stosowaniem przemocy. Poniższa tabela przedstawia liczbę interwencji kryzysowych w latach 2010-2012.

Tab.: Dane statystyczne Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu dot. sytuacji kryzysowych, które miały miejsce w środowiskach domowych w latach 2010-2012

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych	460	494	465
Liczba interwencji domowych, podczas których wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”	91	76	53
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej objętych procedurą „Niebieskiej Karty”	91	76	53
Liczba zakończonych postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej	0	3	4

Źródło: KMP w Grudziądzu

Procedura „Niebieskiej Karty” służy nie tylko rozpoznaniu przemocy, rejestracji przebiegu zdarzenia i jego skutków oraz zaplanowaniu pomocy, ale jest także wykorzystywana w postępowaniu przygotowawczym wszczynanym wobec sprawcy oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka.

Większość spraw z art. 207 kk (znęcanie się nad rodziną) nie trafia do wymiaru Sądu lub jest umarzana z powodu braku dowodów. Każde udokumentowane zdarzenie, nawet jeśli nie pociąga za sobą drastycznych skutków, jest dowodem na ciągłość i powtarzalność przemocy. Wypełnienie przez interweniujących policjantów „Niebieskiej Karty” nie jest jednak równoznaczne ze złożeniem doniesienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. W przypadku jednak złożenia zawiadomienia i wszczęcia postępowania może ona zostać wykorzystana jako dowód procesowy.

Jak wynika z analizy danych pozyskanych z KMP w Grudziądzu, zdecydowanie maleje liczba interwencji Policji, podczas których wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”, oraz liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej.

Tendencja spadkowa policyjnych interwencji domowych, podczas których wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty” niekoniecznie ma związek z faktycznym spadkiem tego zjawiska. Spowodowana może być natomiast tym, iż od dnia wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1245) Policja nie jest podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie procedury „Niebieskiej Karty” a podane informacje o charakterze statystycznym odnoszą się jedynie do procedur wszczętych przez policjantów. Informacja całościowa dostępna jest jedynie na poziomie zespołów interdyscyplinarnych działających w gminach. Policja nadal dysponuje informacją o ilości interwencji domowych oraz postępowaniach przygotowawczych dotyczących przestępstw z art. 207 kk.

Ilość przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych utrzymuje się na wysokim poziomie. Może to stanowić bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia dzieci przebywających w rodzinach dotkniętych przemocą. W takiej sytuacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo zabrać dziecko z rodziny i umieścić je w innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11

Kodeksu karnego, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Decyzję w tej sprawie pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką.

III. Piecza zastępcza w świetle przepisów

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny, powiatowy oraz wojewódzki zlecając powiatowi organizację pieczy zastępczej.

Tab.: Zarys pieczy zastępczej w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

GMINA	POWIAT	WOJEWÓDZTWO
wspieranie rodziny - profilaktyka	rodzinna piecza zastępcza	ośrodek adopcyjny
praca z rodziną	instytucjonalna piecza zastępcza	regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna
pomoc w opiece i wychowaniu dziecka	usamodzielnienia	interwencyjny ośrodek preadopcyjny

3.1. Zadania powiatu

Za organizację pieczy zastępczej odpowiada powiat.

Do zadań powiatu (własnych i zleconych), wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należą w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia rodzinnego o zasięgu ponadgminnym,
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,

- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
- 11) prowadzenie rejestru danych rodzin zastępczych,
- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- 13) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstawaniu zaległości dotyczącej odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej,
- 16) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 17) finansowanie pobytu dzieci cudzoziemców w pieczy zastępczej.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Do zakresu działania powiatowego centrum pomocy rodzinie należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów.

3.2. Zadania pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej, jak już wspomniano na wstępie, to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczą zastępczą zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

3.3. Rodzaje pieczy zastępczej

Plan rozwoju pieczy zastępczej należy poprzedzić analizą form pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, z uwzględnieniem zmian jakie wprowadziła w tym zakresie obowiązująca od 1 stycznia 2012 r. ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

3.3.1. Rodzinne formy pieczy zastępczej

Na podstawie obowiązujących do dnia 31 grudnia 2011 r. przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej rodziny zastępcze dzieliły się na:

- a) **spokrewnione z dzieckiem** – tworzone przez osoby spokrewnione z dzieckiem;
- b) **niespokrewnione z dzieckiem** – osoby prawnie obce dla dziecka;
- c) **zawodowe niespokrewnione z dzieckiem**
 - **wielodzietne** – od 3 do 6 dzieci,
 - **specjalistyczne** - dla dzieci niedostosowanych społecznie, dzieci z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji,
 - **o charakterze pogotowia rodzinnego** - dla dzieci do czasu uregulowania sytuacji prawnej dziecka, nie dłużej niż na 12 miesięcy.

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinną pieczę zastępczą dzieli na:

- a) **rodziny zastępcze spokrewnione** – tworzone przez wstępnych (dziadków) lub rodzeństwo dziecka,

- b) **rodziny zastępcze niezawodowe** – tworzone przez osoby spokrewnione – inne niż wyżej wymienione lub osoby niespokrewnione z dzieckiem, do 3 dzieci, z możliwością przekroczenia limitu,
- c) **rodziny zastępcze zawodowe**, w tym:
 - **specjalistyczne** – do 3 dzieci, z możliwością przekroczenia limitu,
 - **pogotowia rodzinne** – do 3 dzieci, z możliwością przekroczenia limitu,
- d) **rodzinne domy dziecka** – do 8 dzieci,
- e) **rodziny pomocowe** – sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego nie sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą.

3.3.2. Instytucjonalne formy pieczy zastępczej

Przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej obowiązujące do dnia 31 grudnia 2011 r. wyróżniały następujące typy placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- a) **interwencyjnego**,
- b) **specjalistycznego**,
- c) **socjalizacyjnego**.

Od 1 stycznia 2012 r., zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami instytucjonalnej pieczy zastępczej są placówki opiekuńczo-wychowawcze typu:

- a) **socjalizacyjnego**,
- b) **interwencyjnego**,
- c) **specjalistyczno-terapeutycznego**,
- d) **rodzinnego**.

3.4. Rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. W przypadku gdy wyznaczoną jednostką organizacyjną jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należy:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych

- zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
 - 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
 - 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
 - 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
 - 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
 - 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
 - 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
 - 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
 - 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
 - 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
 - 15) przedstawianie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
 - 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,

- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza, albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu Zarządzeniem Nr 12/2011 Starosty Grudziądzkiego z dnia 7 października 2011 r. wyznaczone zostało ORGANIZATOREM RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ na terenie Powiatu Grudziądzkiego.

IV. Piecza zastępcza w powiecie grudziądzkim w latach 2010 – 2012

Powiat grudziądzki swoim zasięgiem działania obejmuje dwie gminy miejsko-wiejskie – Łasin i Radzyń Chełmiński oraz 4 gminy wiejskie – Rogóźno, Gruta, Świecie nad Osą, Grudziądz.

Do 1 stycznia 2012 r. organizowanie opieki zastępczej dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców było zadaniem własnym powiatu z zakresu pomocy społecznej.

Od 1 stycznia 2012 r. ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek pracy z rodziną w formie szeregu działań profilaktycznych rozwiązujących problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także poprawie sytuacji życiowej. Do tego w każdej gminie powołany winien zostać asystent rodziny, który prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Asystent rodziny to osoba odpowiedzialna za efekty tej współpracy. Do jego zadań należy w szczególności opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny w konsultacji z pracownikiem socjalnym oraz, w przypadku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Plan ten polega na działaniach, mających na celu udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, a także wychowawczych z dziećmi.

W celu nakreślenia kierunku działań w obszarze rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie grudziądzkim w perspektywie 3 – letniej, dokonano analizy trzech ostatnich lat: 2010, 2011 i 2012, aby dostosować odpowiednią liczbę miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki zastępczej, właściwe warunki oraz środki finansowe do lokalnych potrzeb i uwarunkowań naszego Powiatu. Informacje te dotyczą zarówno powiatu jak i gmin, które obecnie mają obowiązek ponosić część wydatków na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej.

4.1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzina piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki w rodzinnych formach pieczy zastępczej: rodzinie zastępczej

spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej (w tym pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistycznej) lub rodzinnym domu dziecka.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 r.ż., ale również, w wyniku zmiany sytuacji prawnej (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej), może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Jeśli rodzice biologiczni nie mogą wypełniać wobec swego dziecka funkcji opiekuńczo-wychowawczych, oznacza to, że zostali trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej albo władza ta została im ograniczona lub zawieszona. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej i zawieszanej władzy rodzicielskiej.

Jak wynika z zebranych poniżej danych, na terenie naszego powiatu zdecydowaną większość stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci byli dziadkowie, wujostwo bądź rodzeństwo, następnie rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem.

W związku z wejściem od dnia 1 stycznia 2012 r. w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinę zastępczą spokrewnioną dla dziecka stanowią jedynie wstępni (dziadkowie) lub rodzeństwo dziecka. Natomiast rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem oraz rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem w linii bocznej III stopnia stają się rodzinami zastępczymi niezawodowymi.

Tab.: Liczba rodzin zastępczych w powiecie grudziądzkim w latach 2010-2012

Rok	Rodziny zastępcze				
	spokrewnione z dzieckiem	niespokrewnione z dzieckiem	zawodowe niespokrewnione z dzieckiem		
			wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego
2010	32	7	0	0	0
2011	32	5	0	0	0
Rok	Rodziny zastępcze				
	spokrewnione	niezawodowe	zawodowe	zawodowe	
				pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	specjalistyczne
2012	20	15	0	0	0
					Rodzinny dom dziecka
					0

Źródło: PCPR Grudziądz

Tab.: Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu grudziądzkiego w latach 2010-2012

Rok	Rodziny zastępcze				
	spokrewnione z dzieckiem	niespokrewnione z dzieckiem	zawodowe niespokrewnione z dzieckiem		
			wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego
2010	42	7	0	0	0
2011	48	5	0	0	0
Rok	Rodziny zastępcze				
	spokrewnione	niezawodowe	zawodowe	zawodowe	
				pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	specjalistyczne
2012	31	21	0	0	0
					Rodzinny dom dziecka
					0

Źródło: PCPR Grudziądz

Tab.: Liczba dzieci pochodzących z poszczególnych gmin powiatu grudziądzkiego, przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2010-2012

Rok	Gmina					
	Grudziądz	Świecie nad Osą	Rogóżno	Radzyń Chełmiński	Gruta	Łasin
2010	7	3	7	8	2	3
2011	7	2	9	7	2	3
2012	7	2	8	10	0	2

Źródło: PCPR Grudziądz

Tab.: Liczba dzieci pochodzących z poszczególnych gmin powiatu grudziądzkiego, umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu grudziądzkiego w latach 2010-2012

Rok	Gmina					
	Grudziądz	Świecie nad Osą	Rogóżno	Radzyń Chełmiński	Gruta	Łasin
2010	1	0	2	0	0	0
2011	1	0	2	0	0	1
2012	0	0	0	4	0	0
OGÓŁEM	2	0	4	4	0	1

Źródło: PCPR Grudziądz

Tab.: Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu grudziądzkiego, umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu grudziądzkiego w latach 2010-2012

Rok	Rodziny zastępcze				
	spokrewnione z dzieckiem	niespokrewnione z dzieckiem	zawodowe niespokrewnione z dzieckiem		
			wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego
2010	3	0	0	0	0
2011	4	0	0	0	0
OGÓŁEM	7	0	0	0	0

Rok	Rodziny zastępcze					Rodzinny dom dziecka
	spokrewnione	niezawodowe	zawodowe	zawodowe		
				pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	specjalistyczne	
2012	4	0	0	0	0	0
OGÓŁEM	4	0	0	0	0	0

Źródło: PCPR Grudziądz

Tab.: Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu grudziądzkiego, umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej poza powiatem w latach 2010-2012

Rok	Rodziny zastępcze				
	spokrewnione z dzieckiem	niespokrewnione z dzieckiem	zawodowe niespokrewnione z dzieckiem		
			wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego
2010	2	0	0	0	0
2011	3	0	0	0	0
OGÓŁEM	5	0	0	0	0

Rok	Rodziny zastępcze					Rodzinny dom dziecka
	spokrewnione	niezawodowe	zawodowe	zawodowe		
				pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	specjalistyczne	
2012	6	3	0	0	0	0
OGÓŁEM	6	3	0	0	0	0

Źródło: PCPR Grudziądz

4.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie powiatu grudziądzkiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze – w Wydrznie i w Białochowie.

W roku 2012, we współpracy z obiema placówkami, Powiat Grudziądzki za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu, podjął kroki w celu dostosowania funkcjonowania placówek do obowiązujących od dnia 1 stycznia 2012 r. przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 230 ustawy liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (z wyjątkiem placówki typu rodzinnego) w okresie 9 lat od dnia wejścia w życie ustawy nie może być wyższa niż 30. Z dniem 2 stycznia 2021 r. we wszystkich placówkach opiekuńczo-wychowawczych (wyj. placówki typu rodzinnego) nie będzie mogło być umieszczonych więcej niż 14 dzieci.

W ramach przeprowadzonej reorganizacji, obie placówki z dniem 1 września ub.r. prowadzone są jako placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego dla 30 wychowanków każda, z możliwością łączenia zadań placówki socjalizacyjnej, interwencyjnej oraz specjalistyczno-terapeutycznej.

Jak wynika z przedstawionych poniżej danych, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie naszego powiatu zdecydowaną większość stanowią dzieci pochodzące z terenu innych powiatów.

Tab.: Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu grudziądzkiego w latach 2010-2012

Rok	Placówka	
	Białochowo	Wydrzno
2010	22	14
2011	22	19
2012	10	9
OGÓŁEM	54	42

Źródło: PCPR Grudziądz

Tab.: Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu grudziądzkiego, umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2010-2012

Ogółem	PO-W Białochowo	PO-W Wydrzno	PO-W inny powiat
31	17	14	0

Źródło: PCPR Grudziądz

Tab.: Liczba dzieci pochodzących z poszczególnych gmin powiatu grudziądzkiego, umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2010-2012

Rok	Gmina					
	Grudziądz	Świecie nad Osą	Rogóżno	Radzyń Chełmiński	Gruta	Łasin
2010	0	2	1	0	5	2
2011	2	0	0	0	5	0
2012	5	0	0	1	0	8
OGÓŁEM	7	2	1	1	10	10

Źródło: PCPR Grudziądz

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza szereg zmian, które wpłyną na ograniczenie roli placówki opiekuńczo-wychowawczej na rzecz rozwoju rodzinnych form opieki. Z przepisów wskazanej wyżej ustawy wynika, że placówki opiekuńczo-wychowawcze będą małymi, przejściowymi placówkami (docelowo do 14 dzieci), przeznaczonymi dla dzieci starszych (powyżej 10 roku życia). Umieszczenie dzieci młodszych (poniżej 10 roku życia) może nastąpić tylko w wyjątkowych przypadkach np. rodzeństwo.

Założono kilkuletni okres w zakresie dochodzenia do standardów wyznaczonych w ustawie, tj.:

- do dnia 1 stycznia 2021 r. w placówce może przebywać nie więcej niż 30 dzieci,
- z dniem 2 stycznia 2021 r. we wszystkich placówkach opiekuńczo-wychowawczych (wyj. placówki typu rodzinnego) nie będzie mogło być umieszczonych więcej niż 14 dzieci,
- w okresie 4 lat od dnia wejścia w życie ustawy (tzn. do końca 2015 r.) mogą być umieszczane dzieci powyżej 7 roku życia,
- w okresie od 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. w placówce mogą przebywać dzieci powyżej 7 roku życia. Po upływie tego okresu w placówkach mogą przebywać dzieci powyżej 10 roku życia.

W związku z powyższym zasadny jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, która będzie mogła być sprawowana wobec młodszych dzieci w przypadku niemożności zapewnienia im opieki i wychowania przez rodziców.

Z uwagi na docelowe przeznaczenie placówek opiekuńczo-wychowawczych dla liczby dzieci nie większej niż 14, koniecznym staje się nie kierowanie do naszych placówek wychowanków spoza terenu naszego powiatu.

4.3. Osoby usamodzielniane

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te cechują się często biernością,

niechęcią do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niską motywacją do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te w istotny sposób utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

4.4. Piecza zastępcza a rola koordynatora

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej narzuciła na powiat obowiązek wyznaczenia przez starostę instytucji - organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (orpz), a co za tym idzie powołania funkcji koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W Powiecie Grudziądzkim na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczone zostało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu.

Organizator zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy obejmują opieką rodziny zastępcze, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 30 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Jest on obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, nie może on również prowadzić postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zawiera przepisy przejściowe, które dają więcej czasu na wykonanie i wprowadzenie w życie wymogów dotyczących koordynatorów. Zawierają one następującą treść:

- do dnia 31 grudnia 2014 r. rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka nieposiadające co najmniej 2-letniego doświadczenia jako rodzina zastępcza lub rodzinny dom dziecka, obejmuje się na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- do dnia 31 grudnia 2014 r. rodziny zastępczej i rodzinne domy dziecka posiadające co najmniej 2-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza lub rodzinny dom dziecka, mogą zostać objęte, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- w stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, posiadających przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, co najmniej 2-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza lub rodzinny dom dziecka, nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu – organizator rodzinnej pieczy zastępczej – zatrudnia 1 koordynatora, który obejmuje opieką 18 rodzin zastępczych (12 spokrewnionych i 6 niezawodowych).

Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Grudziądzkim uzależniona będzie od rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w latach programowania.

V. Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

5.1. Założenia programowe

Podstawą prawną opracowania i realizacji Programu jest art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013 r., poz. 135, z późn.zm.), zgodnie z którym do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Ustawa kładzie główny nacisk na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, a więc w rodzinie biologicznej dziecka, na wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną na rzecz pozostawienia w niej dziecka lub powrotu do niej dziecka.

W przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców uruchamia się system pieczy zastępczej tj. zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom. Piecza zastępcza ma zatem charakter okresowy a jej celem jest wsparcie rodziny dysfunkcyjnej do czasu wyeliminowania tej dysfunkcji. Tak rozumiana piecza wymaga ścisłej współpracy Gminy i Powiatu.

WSPÓŁPRACA

POWIAT ↔ **koordynator rodzinnej pieczy zastępczej**

GMINA ↔ **asystent rodziny**

ASYSTENT ↔ **KOORDYNATOR**

Współpraca

plan pracy z rodziną ↔ **plan pomocy dziecku**

Podkreślenia wymaga fakt partycypacji gmin w kosztach pobytu dziecka w placówce opiekuńczo--wychowawczej oraz w rodzinie zastępczej:

- 10 % w pierwszym roku pobytu,
- 30 % w drugim roku pobytu,
- 50 % w trzecim i następnych latach pobytu.

Celem Programu jest wypracowanie takiego modelu realizacji zadania dotyczącego pieczy zastępczej, który dzięki zaproponowanym działaniom i rozwiązaniom zachęci do tworzenia oraz rozwoju rodzinnych form opieki. Wsparcie określone w niniejszym Programie skierowane jest do dzieci z rodzin zamieszkujących na terenie powiatu grudziądzkiego, który zasięgiem swojego działania obejmuje:

- miasto i gminę Radzyń Chełmiński,
- miasto i gminę Łasin,
- gminę Rogóźno,
- gminę Grudziądz,
- gminę Gruta,
- gminę Świecie nad Osą.

5.2. Cele Programu

CEL I: Wielokierunkowa praca z rodzinami zagrożonymi odebraniem dziecka, niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo- wychowawczej oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcjonalności.

Podstawowym zadaniem w tym zakresie jest profilaktyka, czyli zapobieganie przyczynom kierowania dzieci do zastępczych form opieki. Dotychczasowe doświadczenia wskazują w pierwszej kolejności na potrzebę wsparcia rodzin naturalnych na etapie, gdy problemy się rozpoczynają. Pomoc dla tych rodzin często przychodzi za późno, wtedy gdy jest już głęboki kryzys w rodzinie. Najczęściej wówczas zachodzi potrzeba zabrania dzieci z rodziny. W obszarze tym szczególny nacisk należy położyć na profesjonalną, systemową pracę z rodziną dysfunkcyjną, w kryzysie, wypełniającą swoje obowiązki rodzicielskie w nieprawidłowy sposób, w jej środowisku naturalnym. Działania wspomagające i wspierające rodzinę pozwolą na wzmocnienie jej podstawowych funkcji oraz zminimalizują jej dysfunkcje, a tym samym ograniczą wzrost liczby orzeczeń sądu rodzinnego o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Wzmocnienie rodziny jako pierwszego ogniwa systemu opieki nad rodziną i dzieckiem poprzez środowiskowe, wielozakresowe wsparcie w realizacji zadań opiekuńczo- wychowawczych, jest zadaniem priorytetowym.

Lp.	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy	Mierniki efektywności
1.	Działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku poprzez m.in. poradnictwo rodzinne, prowadzenie oddziaływań profilaktycznych w szkołach, placówkach opiekuńczo- wychowawczych, świetlicach socjoterapeutycznych i innych placówkach wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie powiatu, a także prowadzenie zajęć w szkołach przygotowujących do życia w rodzinie oraz wspieranie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo- wychowawczych poprzez porady psychologiczne, prawne, socjalne, terapeutyczne, pedagogiczne i zajęcia tematyczne.	2013-2015	ORPZ (PCPR) OPS-y kuratorzy PO-W w Wydrznie PO-W w Białochowie placówki oświatowe	instytucje i organizacje społeczne	zrealizowane działania i przeprowadzone zajęcia
2.	Promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez audycje, ulotki, artykuły w: prasie, radiu, telewizji, Internecie, a także organizowanie imprez rodzinnych, konferencji itp.	na bieżąco	instytucje i organizacje społeczne	-	zrealizowane działania

CEL II: Rozwój i wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej.

W celu drugim założono pozyskiwanie kandydatów na niezawodowe oraz zawodowe rodziny zastępcze oraz objęcie ich specjalistycznymi szkoleniami oraz wsparciem. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej winno być ostatecznością i działaniu temu towarzyszyć ma przyjęcie zasady zapewnienia dziecku najlepszych warunków rozwojowych, które mogą zagwarantować rodziny zastępcze.

Lp.	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy	Mierniki efektywności
1.	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez akcje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze	2013-2015	ORPZ (PCPR)	OPS-y PO-W	liczba pozyskanych kandydatów i ilość przeprowadzonych szkoleń
2.	Tworzenie niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, finansowanie wynagrodzeń i doposażenie w niezbędny sprzęt nowopowstających rodzin	na bieżąco	ORPZ (PCPR)	-	liczba rodzin zastępczych i wysokość świadczeń
3.	Wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, pomoc w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych, umożliwienie udzielania pomocy pedagogicznej rodzinom zastępczym w miejscu ich zamieszkania, zapewnianie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej	2013-2015	ORPZ (PCPR)	specjalistyczne firmy szkoleniowe	zrealizowane działania
4.	Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego	na bieżąco	ORPZ (PCPR)	-	liczba osób objętych wsparciem
5.	Doposażenie mieszkań rodzin zastępczych, wypłata dodatkowych świadczeń dla rodzin zastępczych zawodowych przewidzianych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	na bieżąco - według potrzeb	ORPZ (PCPR)	-	wysokość środków na realizację działania
6.	Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zgodnie z przepisami ww. ustawy	zgodnie z potrzebami rodzin	ORPZ (PCPR)	-	liczba zatrudnionych osób

7.	Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy	<i>zgodnie z potrzebami rodzin</i>	<i>ORPZ (PCPR)</i>	<i>organizacje pozarządowe</i>	<i>liczba rodzin objętych pomocą wolontariuszy</i>
8.	Tworzenie rodzinnych domów dziecka oraz wspieranie ich poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń, a także dofinansowywanie doposażenia w niezbędny sprzęt	<i>zgodnie ze zgłoszeniami kandydatów</i>	<i>ORPZ (PCPR)</i>	-	<i>zrealizowane działania</i>
9.	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, zapewnienie warunków lokalowych do spotkań rodzin zastępczych w ramach ww. grup	<i>na bieżąco, w terminach dostosowanych do potrzeb rodzin</i>	<i>ORPZ (PCPR)</i>	-	<i>zrealizowane działania</i>
10.	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe	<i>zgodnie z potrzebami rodzin</i>	<i>ORPZ (PCPR)</i>	-	<i>liczba rodzin zastępczych</i>
11.	Zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	<i>zgodnie z obowiązującymi przepisami</i>	<i>ORPZ (PCPR)</i>	-	<i>liczba koordynatorów</i>
12.	Wyznaczenie następującego maksymalnego limitu rodzin zastępczych zawodowych: 1) w 2013 r. – 2 rodziny 2) w 2014 r. – 2 rodziny 3) w 2015 r. – 2 rodziny	2013-2015	<i>ORPZ (PCPR)</i>	-	<i>liczba rodzin w poszczególnych latach</i>
13.	Doskonalenie zawodowe kadr	2013-2015	<i>ORPZ (PCPR)</i>	<i>OPS-y PO-W</i>	<i>zrealizowane działania</i>
14.	Aplikowanie o środki zewnętrzne, w tym w ramach rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	2013-2015	<i>ORPZ (PCPR)</i>	-	<i>zrealizowane działania</i>

CEL III: Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

W przypadku dzieci pozostających w pieczy zastępczej należy podejmować pracę z rodzicami biologicznymi tak, aby dzieci jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego. Niezbędnym warunkiem realizacji tego zadania jest gotowość zarówno rodziców, jak i dzieci do przyjęcia pomocy (otwarcie się na działania pomocowe), wytrwałość w dążeniu do celu, a co najważniejsze – motywacja do działania, której fundamentem powinna być wizja rodziny zintegrowanej, harmonijnej, w której zarówno rodzice, jak i dzieci znajdują oparcie i chęć do działania.

W sytuacji braku efektywności podejmowanych działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej, koordynator i organizator rodzinnej pieczy zastępczej w uzasadnionych przypadkach podejmują kroki w celu uregulowania sytuacji prawnej dziecka i zakwalifikowania go do przysposobienia.

Lp.	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy	Mierniki efektywności
1.	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, uświadomienie rodzicom biologicznym oraz dzieciom ich ról społecznych i podjęcie obowiązków przypisanych tym rolom zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa – możliwość organizowania zajęć warsztatowych, kontrakt, indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	<i>na bieżąco</i>	<i>asystenci rodzin koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, ORPZ (PCPR) PO-W w Wydrznie PO-W w Białochowie</i>	<i>instytucje i organizacje społeczne</i>	<i>zrealizowane działania</i>
2.	Wzbudzanie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy i uświadamianie rodzicom, że dzieci zawsze ich potrzebują i że to oni powinni stanowić oparcie dla domu niezależnie od sytuacji, w jakiej aktualnie sami się znajdują – indywidualne konsultacje, pomoc prawna	<i>na bieżąco</i>	<i>asystenci rodzin koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, ORPZ (PCPR) PO-W w Wydrznie PO-W w Białochowie</i>	<i>instytucje i organizacje społeczne</i>	<i>zrealizowane działania</i>
3.	Dochodzenie należności od rodziców biologicznych za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej	<i>na bieżąco</i>	<i>ORPZ (PCPR) OPS-y</i>	-	<i>liczba wydanych decyzji</i>
4.	Regulowanie sytuacji prawnej dziecka i zgłoszenie go do ośrodka adopcyjnego, celem uzyskania kwalifikacji do przysposobienia	<i>adekwatnie do potrzeb</i>	<i>ORPZ (PCPR) PO-W w Wydrznie PO-W w Białochowie ośrodek adopcyjny</i>	-	<i>liczba dzieci zgłoszonych do przysposobienia</i>

CEL IV: Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Osoby usamodzielniające się w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) zazwyczaj nie mogą liczyć na wsparcie ze strony swoich rodzin biologicznych. Dlatego też ważnym zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu jest wspieranie młodych osób, które opuszczają rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne w zakresie procesu usamodzielnienia poprzez m.in. pomoc w uzyskaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, a także wsparcie finansowe i rzeczowe. Działania te, w zależności od potrzeb osoby usamodzielnianej, powinny również polegać na aktywizowaniu jej do uczestnictwa w życiu społecznym czy też w podejmowaniu działań na rzecz konstruktywnych zmian w swoim życiu.

Lp.	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy	Mierniki efektywności
1.	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych	na bieżąco	PCPR rodziny zastępcze PO-W w Wydrznie PO-W w Białochowie	opiekun usamodzielnienia	liczba osób objętych wsparciem
2.	Wspieranie finansowe i rzeczowe	na bieżąco	PCPR	-	wysokość środków
3.	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w projektach realizowanych w ramach środków Unii Europejskiej na rzecz osób usamodzielnianych zagrożonych wykluczeniem społecznym	według potrzeb	PCPR	instytucje i organizacje społeczne, samorząd wojewódzki	liczba osób uczestniczących w projektach
4.	Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy	na bieżąco	PCPR PUP	instytucje i organizacje społeczne, opiekun usamodzielnienia	zrealizowane działania

CEL V: Utrzymanie poziomu świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu grudziądzkiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze – w Wydrznie i w Białochowie.

Powiat Grudziądzki, za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu, we współpracy z obiema placówkami, w roku 2012 podjął kroki w celu dostosowania funkcjonowania placówek do obowiązujących od dnia 1 stycznia 2012 r. przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011 r., Nr 149, poz. 887 z późn.zm.).

Zgodnie z art. 230 w/w ustawy liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (z wyjątkiem placówki typu rodzinnego) w okresie 9 lat od dnia wejścia w życie ustawy nie może być wyższa niż 30. Z dniem 2 stycznia 2021 r. we wszystkich placówkach opiekuńczo-wychowawczych (wyj. placówki typu rodzinnego) nie będzie mogło być umieszczonych więcej niż 14 dzieci.

W ramach przeprowadzonej reorganizacji, obie placówki z dniem 1 września ub.r. prowadzone są jako placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego dla 30 wychowanków każda, z możliwością łączenia zadań placówki socjalizacyjnej, interwencyjnej oraz specjalistyczno-terapeutycznej.

Lp.	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy	Mierniki efektywności
1.	Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia	na bieżąco	PO-W w Wydrznie PO-W w Białochowie	PCPR	liczba osób objętych wsparciem
2.	Poszerzenie współpracy z instytucjami, organizacjami oraz praca z rodzicami biologicznymi w celu zminimalizowania liczby dzieci poniżej 10 r.ż. umieszczanych i umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	na bieżąco	PO-W w Wydrznie PO-W w Białochowie	PCPR Sąd Kuratela Sądowa Policja OPS-y	zrealizowane działania
3.	Nie kierowanie dzieci pochodzących spoza terenu powiatu grudziądzkiego do placówek opiekuńczo-wychowawczych	2015	PCPR	-	-
4.	Rozeznanie zasobów lokalowych z przeznaczeniem na funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 wychowanków	na bieżąco	Zarząd Powiatu	PO-W	zrealizowane działania
5.	Przedstawienie Radnym Powiatu Grudziądzkiego propozycji zmian i kalkulacji kosztów działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 wychowanków	2013	PCPR PO-W w Wydrznie PO-W w Białochowie	-	zrealizowane działania

5.3. Zakładane rezultaty realizacji Programu

- 1) Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
- 2) Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.
- 3) Pozyskanie kandydatów na zawodowe i niezawodowe rodziny zastępcze.
- 4) Zmniejszenie liczby dzieci w wieku poniżej 10 roku życia przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- 5) Zmniejszenie liczby dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w celu finalnego funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 wychowanków.
- 6) Wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenie grup wsparcia, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy, doposażenie ich mieszkań i przyznawanie dodatkowych świadczeń dla rodzin zastępczych zawodowych, zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

- 7) Wsparcie rodzin zastępczych poprzez przydzielenie tym rodzinom koordynatora oraz współpraca z asystentami rodziny zatrudnionymi w gminach na terenie powiatu grudziądzkiego.
- 8) Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe.
- 9) Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.
- 10) Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.

5.4. Projektowane źródła finansowania Programu

- 1) Samorząd powiatu;
- 2) Samorząd gminy;
- 3) Administracja rządowa (Ministerstwo, Wojewoda);
- 4) Samorząd województwa;
- 5) Organizacje pozarządowe;
- 6) Środki zewnętrzne, w tym fundusze strukturalne;
- 7) Inne podmioty/partnerzy działań;
- 8) Inne.

5.5. Ewaluacja, monitorowanie i ocena realizacji Programu

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu.

Program jest spójny z Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie powiatu grudziądzkiego w latach 2007-2013.

Monitorowanie i ocena Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013-2015 odbywać się będzie na podstawie:

- przedstawienia organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- przedstawianie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy w zakresie pieczy zastępczej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- składanie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie pomocy społecznej.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

Zakończenie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013-2015 wyznacza nowe kierunki działania oraz zakłada kontynuację działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Uwidocznia on również, że forma opieki zastępczej powinna respektować prawo dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego, do utrzymania osobistych kontaktów z rodziną, w tym powrotu do rodziny naturalnej. Dziecku, które musi znaleźć się poza rodziną należy stworzyć dogodne warunki najbardziej zbliżone do rodzinnych, niezależnie na jak długo trafia do innych form opieki zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grudziądzu stworzyło powyższy program tak, aby móc skutecznie i efektywnie pomagać dziecku i rodzinie, która jest podstawową komórką społeczeństwa.

Centrum odpowiada między innymi za koordynację i efektywne działania wszelkich instytucji zajmujących się wspieraniem rodzin naturalnych oraz pomocą dziecku pozostającemu poza rodziną naturalną, tj. powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodków pomocy społecznej, sądu rodzinnego, placówek opiekuńczo-wychowawczych, szkół, przedszkoli, rodzinnych form opieki zastępczej, policji, poradni pedagogiczno-psychologicznej, oraz innych instytucji zajmujących się rodziną i dzieckiem.

Świadome poradnictwo specjalistyczne, prawne, psychologiczne i socjalne, a także udzielana pomoc w ramach podejmowanej interwencji ma na celu profilaktykę i zapobieganie różnym formom patologii społecznej, szczególnie w zakresie opieki i wychowania. Wspólna realizacja Programu powinna przyczynić się do zorganizowania sprawnego i konsekwentnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Powiecie Grudziądzkim.

Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe działanie na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Jerzy Wołoszyn